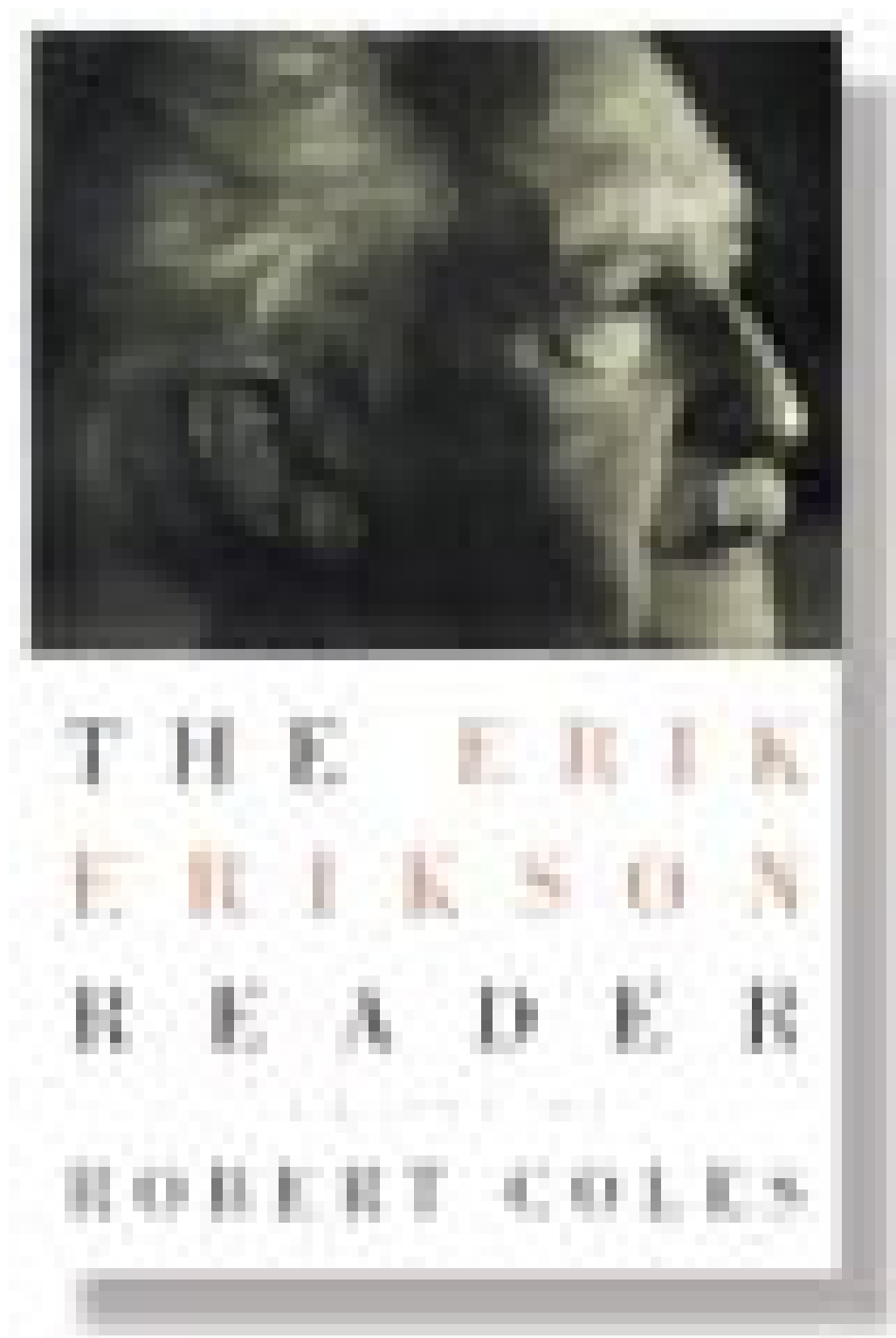

Livet som modningsvei

BOKOVERSIKT

Tro og religion har i stor grad vært et ikke-tema i medisinsk og psykologisk faglitteratur, men det er tegn som tyder på at religion er på vei inn igjen. I en lederartikkel i Tidsskriftet blir religionens betydning for helse og tilfriskning anerkjent (1). Og i internasjonal faglitteratur, særlig fra USA, kommer det stadig flere rapporter om betydningen av å gi oppmerksomhet til åndelige og religiøse temaer som mestringsressurser ved sykdom og lidelse (2). Men hvor henter vi kunnskapstilfang for å kunne nærme oss eksistensielle og religiøse temaer hos pasientene? Kanskje vi trenger å begynne med oss selv?

Denne norske boken, *Mellom erindring og håp*, setter viktige eksistensielle livstemaer inn i en integrert psykologisk og teologisk kontekst. Forfatteren er teolog, erfaren sjelesørger og pastoralklinisk veileder. Han tar sitt utgangspunkt i bibelfortellingene, Carl Gustav Jungs psykologi og enneagrammet: en tidlig kristen esoterisk tradisjon fra oldkirken (3). Dette kan høres fremmedartet ut, men fremstår som integrert innsikt hos forfatteren og formidles på en måte som utvider perspektivet hos den bevisste leser.

Boken handler om psykologisk og åndelig vekst og tar for seg fem hovedtemaer: individ og frigjøring, stadier i frigjøringsprosessen, de livgivende relasjonene, indre motivasjoner og synd og ondskap som erkjennelse og erfaring. Forfatter Kjetil Hauge beskriver livet som en vei gjennom ulike landskaper, således ikke ulikt de kristne mystikere, Dantes *Divina commedia*, den jødisk inspirerte filosofen Martin Buber (4). Veien går fra barndommens umodenhet via oppbruddet fra autoriteter til modenhet, som forfatteren forstår som et godt samspill mellom egenart og ansvarlighet.

Han beskriver den indre veien som veien vi må gå for finne vårt personlige sentrum og ta vårt eget liv i eie. Den indre veien går gjennom skyggelandskaper som inneholder vekstprosessens destruktive motbilder, livsområder hvor personligheten ikke har nådd sin modning. Perspektivet på livet som modningsvei hjelper oss til å identifisere hvor ting gikk galt, ta fatt på og gjennomarbeide vanskelige livstemaer, for så å komme på riktig spor igjen. Å modnes er å møte den faktiske smerten og det faktiske avviket som er blitt mitt. Her er forfatteren på linje med psykoterapien, men det nye er at han integrerer menneskets åndelige utvikling.

Kirken har viet oppmerksomhet til det moralske aspektet med kategoriene rett/galt og lydighet/ulydighet, men har sagt lite om forståelsen av de bakenforliggende og komplekse årsakene til hvordan oppvekst, sykdom, sosial og politisk urett bidrar til å ødelegge mennesker og produsere "syndere". Kirken har tolket symptomene ut fra en åndelig bakenforliggende årsakstolkning, uten å gå veien gjennom erfaringen. Dette har skapt forvirring og usikkerhet blant kristne når det gjelder å forholde seg til erfaringer i eget liv. Det originale i denne forfatterens arbeid er at han har tatt et oppgjør med tendenser til åndeliggjøring i kirken og knyttet de åndelige begrepene til vår erfaringsvirkelighet, uten at mysteriet blir borte.

En sunn åndelighet holder erfaring og tolking sammen slik at det skaper en meningsfylt sammenheng i et menneskes liv.

I kapitlet om relasjoner skriver han nyansert om kontroversielle temaer som samboerskap, skilsmisse og homofili. Han går heller ikke av veien for å skrive om vanskelige bibelske temaer som kirken nesten har sluttet å snakke om: det ondes realitet og fortapelsen. En livstolkning som ikke tar opp fortapelsens mulighet, mister troverdigheten og bidrar til å opprettholde illusjonen om at "det er ikke så farlig". Bibelens tale om fortapelse har her-og-nå-adresse: Den eksistensielle mulighet at vi kan tape målet av syne og tape livets vesentlige innhold og mening.

For en anmelder med psykiatrisk erfaring er det vel kjent at åndelige, etiske og erkjennelsesmessige spørsmål ofte er flettet inn i pasientens lidelse og kan ha stor innvirkning på sykdomsforløpet og mulighetene for helbredelse. De fleste

av oss leger er noviser i et åndelig landskap og trenger konkret hjelp til dypere innsikt på dette livsområdet. Denne boken er et sted å begynne hvis man er interessert i å nærme seg en eksistensiell og religiøs livstolkning ut fra personlige dilemmaer i eget liv. Og den er særlig aktuell for dem som skal forsøke å hjelpe andre til selvinnsikt og personlig utvikling. Boken er nytenkende og lite dogmatisk. Den åpner for ny innsikt på tvers av faglige skillelinjer. Språklig sett er den preget av innholdsmettede setninger som krever et indre arbeid av leseren. Den må leses langsomt og med tid til refleksjon.

Anmelders eneste kritiske kommentar er at forfatteren i bokens fjerde del blir personlig og skriver om sitt eget oppgjør med autoriteter i kristne miljøer og med adresse til en krets av innvidde. For lesere som ikke har kristen bakgrunn kan nok flere deler av boken oppleves slik, selv om den åpner trosperspektivet mot vår felles erfaringsvirkelighet.

ArneAustad

Modum Bads Nervesanatorium

Vikersund

LITTERATUR

1. Nylenna M. Tro og helse Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 297.
2. Antonovsky A. Health, stress and coping. London: Jossey-Bass, 1992.
3. Blake AGE. The intelligent enneagram. London: Shambhala, 1996.
4. Buber M. Menneskets vej. København: Mimer forlag, 1991.

Publisert: 30. mars 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 27. mars 2026.